

NORGES HØYESTERETT

Den 21. mars 2007 avsa Høyesterett dom og kjennelse i

HR-2007-00562-A, (sak nr. 2006/1377), straffesak, anke,

I.

A

(advokat Gunnar K. Hagen)

B

(advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Jostein Johannessen)

II.

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Jostein Johannessen)

mot

B

(advokat John Christian Elden)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Øie**: Ankene gjelder lovanvendelsen og straffutmålingen i sak om overtredelse av straffeloven § 132a om motarbeiding av rettsvesenet.
- (2) Ved tiltalebeslutning 6. september 2004 av Statsadvokatene i Agder ble A satt under tiltale for to overtredelser av straffeloven § 132a første ledd bokstav a, jf. andre og tredje ledd, jf. fjerde ledd andre straffalternativ om motarbeiding av rettsvesenet under særdeles skjerpende omstendigheter. B ble samme dag satt under tiltale for én overtredelse av bestemmelsen.
- (3) Ved Kristiansand tingretts dom 17. mars 2005 ble A dømt for to overtredelser av § 132a og B for én overtredelse. Forbrytelsene var etter tingrettens mening ikke begått under særdeles skjerpende omstendigheter og ble derfor subsumert under § 132a første ledd

bokstav a, jf. annet og tredje ledd, jf. fjerde ledd første straffalternativ. Straffen for A ble satt til fengsel i syv måneder, hvorav 120 dager ble gjort betinget med en prøvetid på to år. Straffen for B ble satt til fengsel i seks måneder, hvorav fire og en halv måned ble gjort betinget med en prøvetid på to år. Han ble også idømt saksomkostninger med 40 000 kroner. Tingretten vurderte om B skulle idømmes rettighetstap etter straffeloven § 29 nr. 2, men fant under sterk tvil at det ikke var tilstrekkelig grunn til å idømme slik straff.

- (4) A og B anket til Agder lagmannsrett over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, mens påtalemyndigheten anket over straffutmålingen for begge de tiltalte. Lagmannsretten, som var satt med lagrette, avsa 5. juli 2006 dom med slik domsslutning:

- ”I. A, født 00.00.73, frifinnes for 1 – én – overtredelse av straffeloven § 132 a første ledd bokstav a, jf. annet ledd og tredje ledd, jf. fjerde ledd første straffalternativ.**
- II. A, født 00.00.73, dømmes for 1 – én – overtredelse av straffeloven § 132 a første ledd bokstav a, jf. annet ledd og tredje ledd, jf. fjerde ledd første straffalternativ til fengsel i 120 – etthundreogtyve – dager, jf. straffeloven § 64. Soningen av straffen utsettes med en prøvetid på 2 – to – år etter reglene i straffeloven §§ 52 flg. Ved en eventuell soning fragår 3 – tre – dager for utholdt varetektsfengsel, jf. straffeloven § 60.**
- III. B, født 00.00.65, dømmes for 1 – én – overtredelse av straffeloven § 132 a bokstav a, jf. annet ledd og tredje ledd, jf. fjerde ledd første straffalternativ til fengsel i 6 – seks – måneder. Soningen av straffen utsettes med en prøvetid på 2 – to – år etter reglene i straffeloven §§ 52 flg. Ved en eventuell soning fragår 2 – to – dager for utholdt varetektsfengsel.**
- I tillegg idømmes B en ubetinget bot kr 100.000,- – etthundretusen –, subsidiært 15 – femten – dagers fengsel, jf. straffeloven § 52 nr. 3.**
- IV. B dømmes til å betale saksomkostninger til det offentlige med kr 40.000,- – førtitusen –.”**

- (5) Jeg bemerker at henvisningen i domsslutningen punkt II til § 132a tredje ledd om medvirkning synes å være feil. Av spørsmålsskriftet til lagretten og lagrettens svar, samt lagmannsrettens premisser til straffutmålingsspørsmålet fremgår det at lagretten har funnet A skyldig i overtredelse av § 132a første, jf. andre ledd, mens B er funnet skyldig i medvirkning til denne overtredelsen etter tredje ledd.
- (6) Lagmannsretten mente som tingretten at forbrytelsene ikke var begått under særdeles skjerpende omstendigheter, men var for Bs vedkommende i tvil. Et mindretall bestående av to lagdommere mente at B burde idømmes tap av retten til å drive advokatvirksomhet for to år, og at det da ikke burde idømmes bot ved siden av den betingede fengselsstraffen.
- (7) A og B har anket til Høyesterett over lovanvendelsen. Påtalemyndigheten har anket over straffen for B. Aktor har anført at den forbrytelse B er dømt for, er begått under særdeles skjerpende omstendigheter og må subsumeres under § 132a fjerde ledd andre straffalternativ samt at han på ubestemt tid må fradømmes retten til å utøve virksomhet som advokat.

- (8) *Jeg er kommet til at Bs medvirkning til motarbeiding av rettsvesenet har skjedd under særdeles skjerpende omstendigheter, slik at han må dømmes etter § 132a fjerde ledd andre straffalternativ. For øvrig mener jeg at ankene ikke kan føre frem.*

- (9) Om de faktiske forhold gjengir jeg følgende fra lagmannsrettens dom:

”Advokat B var oppnevnt som offentlig forsvarer i en straffesak mot C. ... Et av tiltalepunktene gjaldt salg av minst 1,8 kg amfetamin. D var når det gjelder denne posten, et viktig vitne...

D var innstevnet av påtalemyndigheten, men møtte ikke under forhandlingene i tingretten. Etter begjæring fra aktor tillot tingretten opplesing av Ds politiforklaring. ...

Da saken skulle opp for lagmannsretten, innstevnet påtalemyndigheten på nytt D til å møte som vitne. Det var ... advokat Bs oppfatning at hans klient C ville være best tjent med at vitnet D møtte personlig slik at det kunne stilles spørsmål til ham. ... Han formidlet derfor gjennom Ds miljø et klart ønske om at han møtte som vitne i lagmannsretten. ... Lagmannsretten legger videre til grunn at D i hvert fall etter dette bestemte seg for å møte som vitne i lagmannsretten for å bli ferdig med saken.”

- (10) Etter å ha blitt oppmerksom på avgjørelsen i Rt. 2001 side 29 vurderte B det slik at det nå var sannsynlig at lagmannsretten ikke ville tillate at Ds politiforklaring ble lest opp dersom han unnlot å møte i retten. Han var deretter flere ganger i telefonisk kontakt med A. Det som videre skjedde, beskriver lagmannsretten slik:

”Lagmannsretten legger til grunn at A som følge av oppfordringen fra B tok kontakt med D på telefon og ga ham beskjed om ikke å dukke opp under forhandlingene. Han var også i kontakt med Ds kamerat E flere ganger og anmodet denne om å formidle samme beskjed til D. Dette ble også gjort. Lagmannsretten finner det ikke tvilsomt at disse anmodningene førte til at D holdt seg i skjul i Kristiansand-området og ikke møtte i lagmannsretten som han var forpliktet til. Lagmannsretten tillot ikke opplesning av hans politiforklaring, men på tross av dette ble tiltalte C funnet skyldig etter tiltalen.”

- (11) As telefon var på denne tiden under kommunikasjonskontroll i forbindelse med at han var mistenkt i en større narkotikasak. Gjennom kontrollen ble påtalemyndigheten kjent med telefonsamtalene A hadde med B og D. Politimesteren besluttet 22. januar 2002 at overskuddsinformasjonen kunne benyttes i straffesak mot A og B, jf. straffeprosessloven § 216i første ledd bokstav b. Politiet valgte imidlertid å vente med å sette i verk videre etterforskning for å hindre at de mistenkte og deres forsvarere ble kjent med mistanken og gjennom dokumentinnsyn fikk tilgang til svært sensitive opplysninger om andre impliserte personer.
- (12) Etter at straffeprosessloven § 242a ble vedtatt ved lov 9. mai 2003 nr. 30 vurderte påtalemyndigheten det slik at det nå ville være mulig å få unntatt den sensitive informasjonen fra dokumentinnsyn. Etterforskning ble startet, og sommeren 2003 ble det utarbeidet formell siktelse mot A og B. Etter at spørsmålet om dokumentinnsyn først var behandlet i rettsapparatet, og det var rettskraftig avgjort at de siktede og deres forsvarere ikke skulle få dokumentinnsyn, ble begge de siktede pågrepet 5. februar 2004.
- (13) Advokat Elden har som ny anførsel for Høyesterett anført at B må frifinnes for overtredelse av straffeloven § 132a av prosessuell grunner. Hans argumentasjon er så vidt jeg forstår, slik: Spørsmålet om tiltale skal avgjøres straks saken er tilstrekkelig forberedt, jf. straffeprosessloven § 249, jf. § 226. Påtalemyndigheten hadde tilstrekkelige bevis til å påtalebehandle saken i oktober 2001 og kunne derfor på dette tidspunkt ikke unnlate å

treffe et påtalevedtak. Når påtalemyndigheten ut fra ønsket om å hemmeligholde den sensitive informasjonen, ikke fant det tilrådelig å ta ut tiltale, skulle saken ha vært henlagt. Det var illojalt ikke å henlegge saken, og derfor må saken nå anses for å være henlagt. Vilklårene for å ta opp igjen forfølgningen er ikke oppfylt, jf. straffeprosessloven § 74, og B må frifinnes.

- (14) Denne anførselen kan ikke føre frem. Jeg bemerker først at saken åpenbart ikke kan anses som henlagt. Dermed oppstår det ikke spørsmål om vilklårene i straffeprosessloven § 74 er oppfylt. Jeg tilføyer at følgen av at en henlagt sak ikke kan tas opp igjen, er at saken avvises, ikke at den siktede frifinnes, slik advokat Elden har anført.
- (15) Straffeprosessloven § 249, jf. § 226 kan etter mitt syn klart ikke forstås slik at påtalemyndighetens eneste valg i en situasjon hvor den mener å ha tilstrekkelig grunnlag for å ta ut tiltale, men hvor den av hensyn til andres liv, helse eller frihet finner dette utilrådelig, er å henlegge saken. Situasjonen vil kunne endre seg, for eksempel ved at behovet for beskyttelse blir redusert. Det strider ikke mot grunnleggende rettssikkerhetshensyn at påtalemyndigheten i en slik situasjon holder mulighetene åpne for å ta ut tiltale på et senere tidspunkt.
- (16) Jeg tilføyer at et brudd på § 249 under enhver omstendighet ikke ville ha ført til at saken skulle avvises, se Bjerke/Keiserud, Straffeprosessloven med kommentarer side 908 til 909. Som jeg kommer tilbake til, vil forsinkelsen derimot kunne ha betydning for straffutmålingen.
- (17) Jeg går nå over til spørsmålet om lagmannsretten har anvendt straffeloven § 132a riktig. Bestemmelsen lyder slik:

”For motarbeiding av rettsvesenet straffes den som ved vold, trusler, skadeverk eller annen rettsstridig atferd overfor en aktør i rettsvesenet eller noen av hans nærmeste

- a) opptre slik at det er egnet til å påvirke aktøren til å foreta eller unnlate en handling, et arbeid eller en tjeneste i forbindelse med en straffesak eller en sivil sak, eller**
- b) gjengjelder en handling, et arbeid eller en tjeneste som aktøren har utført i forbindelse med en straffesak eller en sivil sak.**

Med aktør i rettsvesenet menes den som

- a) har anmeldt et straffbart forhold, har begjært gjenopptakelse av en straffesak eller er part i en sivil sak,**
- b) har avgitt forklaring for politiet, for retten eller for gjenopptakelseskommisjonen,**
- c) arbeider eller utfører tjeneste for politiet, påtalemyndigheten, domstolen, kriminalomsorgen eller gjenopptakelseskommisjonen,**
- d) er forsvarer, bistandsadvokat eller prosessfullmektig, eller**
- e) vurderer å foreta en slik handling eller å påta seg et slikt arbeid eller en slik tjeneste.**

Medvirkning er straffbar.

Motarbeiding av rettsvesenet straffes med fengsel inntil 5 år. Er handlingen utført under særdeles skjerpene omstendigheter, kan fengsel inntil 10 år anvendes. Ved avgjørelsen av om det foreligger særdeles skjerpene omstendigheter, skal det særlig legges vekt på om overtredelsen har voldt fare for noens liv eller helse, er begått ved flere anledninger eller av flere i fellesskap eller har et systematisk eller organisert preg.

Grov uaktsom motarbeiding av rettsvesenet straffes med fengsel inntil 5 år.”

(18) Forsvarerne har anført at de handlinger de domfelte er funnet skyldig i, ikke rammes av første ledd bokstav a. Det anføres at det i kravet til rettsstridig atferd ligger at handlingen må innebære et element av trussel eller press, at D ble oppfordret til ikke å møte – han ble verken truet eller presset – og at oppfordringen dermed ikke er rettsstridig. Videre anføres det at D unnlot å møte for retten av egen fri vilje; han ønsket selv ikke å forklare seg. Han ble dermed heller ikke ”påvirket” til å unnlate å forklare seg for retten.

(19) Paragraf 132a nevner de mest praktiske virkemidler ved motarbeiding av rettsvesenet: vold, trusler og skadeverk. Men også ”annen rettsstridig atferd” omfattes av bestemmelsen. Om hva som ligger i dette vilkåret, heter det i Ot.prp. nr. 40 (1999-2000) på side 86 blant annet:

”Begrepet rettsstridig er imidlertid brukt i en noe annen sammenheng i utkastet. Meningen er ikke først og fremst å innskrenke området for det straffbare, men å utvide det: Formålet er å omfatte handlinger som ikke er straffbare. En annen måte å uttrykke dette på er å bruke ord som «utilbørlig» eller «klanderverdig» atferd. ...

... Det avgjørende ved vurderingen av om handlingen er rettsstridig, er om den fremtrer som uberettiget, slik at det er grunn til å ramme den med straff. Straffebudets formål står da sentralt. Det er også av betydning om det er rimelig å straffe i det konkrete tilfellet. Dessuten må konsekvensene av at handlingen eventuelt anses som rettmessig trekkes inn. Vil straffebudets effektivitet undergraves?

Handlinger som i utgangspunktet faller inn under den alminnelige handlefrihet, vil lett kunne oppfattes som trusler hvis de er begått av den tiltalte eller en person i hans miljø og er rettet mot et vitne eller en av de andre aktørene i saken. Det kan gjelde handlinger som til stadighet å sitte i en bil utenfor boligen til aktøren, sende begravelsesblomster eller gjøre skjærebevegelser over halsen på en flaske. Handlingen vil lett fremtre som uberettiget, det vil virke rimelig å straffe og det vil undergrave straffebudets effektivitet hvis handlingen anses som straffri.”

(20) Som det går frem av sitatet, er formålet med straffebudet sentralt ved vurderingen av om handlingen er rettsstridig. Advokat Elden har anført at formålet er å verne aktøren som person. Det er jeg ikke enig i. Av ordlyden i § 132a følger at bestemmelsen gjelder ”motarbeiding av rettsvesenet”. Bestemmelsen er plassert i kapittel 12 om forbrytelser mot den offentlige myndighet. Det overordnede formål med bokstav a er derfor etter mitt syn å beskytte den offentlige interesse i at aktører i rettssaker, herunder vitner, ikke blir utsatt for utilbørlig påvirkning, jf. også Rt. 2002 side 846 på side 848.

(21) Jeg finner det ikke tvilsomt at utilbørlig press mot en aktør i rettsvesenet omfattes av ”rettsstridig atferd”. Dette er heller ikke bestridt av forsvarerne. Jeg understreker at det ikke kreves at presset formuleres verbalt, og at også mer dagligdagse handlinger kan omfattes dersom de er rettet mot aktøren på en måte som innebærer et utilbørlig press – om enn mer fordekt. Eksemplene i forarbeidene illustrerer dette.

(22) Den rettsstridige handlingen må være ”egnet til å påvirke aktøren” til å foreta eller unnlate en handling, et arbeid eller en tjeneste i forbindelse med straffesaken. Om dette vilkåret heter det i Ot.prp. nr. 40 (1999-2000) på side 86 blant annet:

”... De handlinger man søker å ramme, er straffverdige selv om virkningen ikke inntreffer, eller ikke kan bevises. Lovteksten bør derfor utformes slik at det er nok at handlingen er egnet til å medføre visse nærmere spesifiserte virkninger. Hvorvidt en slik virkning faktisk har inntrådt eller ikke, vil da bli et straffutmålingsmoment.

Når man skal ta stilling til om en bestemt handling er «egnet til» å påføre en bestemt skadevirkning, må man legge til grunn en objektiv målestokk. ...»

- (23) Jeg nevner også at departementet i høringsnotatet som lå til grunn for lovendringen, foreslo at det skulle være et vilkår at aktøren ble påført lidelse, skade eller velferdstap. Dette vilkåret ble ikke videreført i proposisjonen. Det avgjørende burde etter departementets syn være om handlingen var egnet til å påvirke aktøren. Det ville innebære en unødig komplikasjon å kreve skadevirkninger utover dette, se Ot.prp. nr. 40 (1999-2000) side 86-87.
- (24) På denne bakgrunnen kan det ikke kreves noen årsakssammenheng mellom påvirkningshandlingen og den omstendighet at for eksempel et vitne unnlater å møte og forklare seg for retten. Det avgjørende er om handlingen objektivt sett er egnet til å medføre en slik virkning.
- (25) Etter disse generelle betraktninger går jeg over til å vurdere lovanvendelsen i den foreliggende sak. Siden lagretten ikke begrunner sin avgjørelse, må rettsanvendelsen vurderes på bakgrunn av hva som går frem av spørsmålsskriftet til lagretten, rettsbelæringen og lagmannsrettens premisser ved straffutmålingen.
- (26) I den sentrale del av spørsmålsskriftet som gjelder tiltalen mot A, heter det:
- ”... Advokat B anmodet ham om å forhindre at D møtte som vitne under forhandlingene. A fulgte dette opp ved å kontakte D ved en eller flere telefonsamtaler og/eller gjennom E, og oppfordret ham til ikke å møte i retten.”**
- (27) Og i spørsmålsskriftet som gjelder B, heter det blant annet:
- ”Under ankeforhandlingene kontaktet han A og tilskyndet ham til å forhindre at D skulle møte som vitne i lagmannsretten. A fulgte dette opp ved å kontakte D ved en eller flere telefonsamtaler og/eller gjennom E, og oppfordret D til ikke å møte som vitne i retten.”**
- (28) Fra protokollatet av rettsbelæringen siterer jeg følgende:
- ”Når det avgjørende skal være om handlingen i lys av formålet med lovbestemmelsen, altså å hindre motarbeiding av rettsvesenet og verne vitnebeviset, må lagretten legge til grunn at det vil være en rettstridig handling overfor aktør i rettsvesenet dersom det tas kontakt med en person som er innstevnet til å møte som vitne for å påvirke ham til å la være å møte forutsatt at det ligger et element av press i situasjonen. Dette gjelder selv om det ikke fremsettes noen form for trusler.”**
- (29) Deretter ble det gjort følgende presisering:
- ”For at det skal rammes av denne lovbestemmelse må gjerningsmannen i tillegg ha opptrådt slik at det var egnet til å påvirke aktøren til å foreta eller unnlate en handling i forbindelse med en straffesak eller en sivil sak. Det stilles her ikke noe krav om at aktøren faktisk er blitt påvirket til å foreta eller unnlate handlingen. Det er tilstrekkelig etter lovforarbeidene jfr. Ot.prp. nr. 40 (1999-2000) under ”Til ny § 132 a.” ”At adferden objektivt sett er av en slik karakter at en gjennomsnitts person som er i en slik posisjon som straffebudet tar sikte på å verne, ofte vil la seg påvirke til å foreta eller unnlate en handling, et arbeid eller en tjeneste i forbindelse med en straffesak eller en sivil sak.”**
- (30) I straffutmålingspremissene er særlig følgende uttalelse sentral:

”... At det i henvendelsen fra A på bakgrunn av hans tilknytning til MC-klubben X, hans vel-utviklede fysikk og hans bakgrunn som pengeinnkrever (av ham selv betegnet som konfliktløser) lå et betydelig element av press, finner lagmannsretten ikke tvilsomt. Det legges til grunn at både B og A selv var på det rene med dette.”

- (31) Formuleringen i spørsmålsskriftene om at A tok kontakt med D og oppfordret ham til å unnlate å møte som vitne i lagmannsretten, gir ingen dekkende beskrivelse av hva som kreves for å straffe etter § 132a. Når formuleringene ses i sammenheng med rettsbelæringen, mener jeg imidlertid at lagretten har fått tilstrekkelig veiledning om hva som ligger i kravet om at atferden må være rettsstridig. Jeg viser særlig til omtalen av begrepet påvirke og til tilføyelsen om at det er en forutsetning at det ligger et element av press i situasjonen. At lovanvendelsen er riktig, underbygges av at lagmannsretten har funnet bevist at det i As handling overfor D ”lå et betydelig element av press”. Jeg kan etter dette ikke se at det er feil ved lovanvendelsen på dette punkt.
- (32) Forsvarernes argumentasjon for Høyesterett har langt på vei knyttet seg til faktiske forhold – D ble oppfordret, ikke presset, hevdes det. Bevisvurderingen under skyldspørsmålet kan imidlertid Høyesterett ikke prøve.
- (33) Jeg kan heller ikke se at det er feil ved angivelsen i spørsmålsskriftene eller rettsbelæringen av hva som ligger i kravet om at den rettsstridige handlingen må være egnet til å påvirke aktøren til å foreta eller unnlate en handling. Det følger av det jeg tidligere har sagt, at det ikke kreves at D faktisk ble påvirket så lenge handlingen var egnet til å påvirke. Lagmannsretten har uansett lagt til grunn at D ble påvirket; han hadde bestemt seg for å møte som vitne, men lot være etter at A tok kontakt. Det følger av formålet med bestemmelsen – å beskytte offentlige interesser i at aktører i rettsvesenet ikke påvirkes på en utilbørlig måte – at det er uten betydning hvorvidt D selv var glad for at det likevel endte med at han ikke vitnet. Heller ikke på dette punkt er det derfor etter mitt syn feil ved lovanvendelsen.
- (34) Advokat Elden har videre anført at D ikke kunne anses for å være aktør, jf. § 132a andre ledd bokstav b, fordi han bare hadde vært innstevnet som vitne i retten, men ikke hadde forklart seg for politiet eller for retten i saken mot C. De forklaringer han tidligere hadde gitt, var gitt som siktet for kjøp av narkotika av C, og sakene mot D og C var ikke forent til felles behandling.
- (35) Som aktør i rettsvesenet regnes blant annet den som har ”avgitt forklaring for politiet, for retten eller for gjenopptakelseskommisjonen”, se andre ledd bokstav b. Bestemmelsen krever etter sin ordlyd ikke at vedkommende tidligere har forklart seg i samme sak. Etter min mening kan et slikt vilkår heller ikke innfortolkes så lenge forklaring er gitt i samme sakskompleks. Straffeprosessloven § 297 om opplesing av forklaringer som er avgitt tidligere i ”saken”, er forstått slik at det er tilstrekkelig at den som nekter å forklare seg, er siktet i samme saksforhold, se Rt. 2003 side 1808 avsnitt 23, jf. Rt. 2004 side 1789 avsnitt 24. Noen snevrere forståelse bør ikke legges til grunn etter § 132a. D må derfor regnes som aktør, jf. andre ledd bokstav b.
- (36) Jeg tilføyer at innstevnede vitner som ikke tidligere har forklart seg i samme sakskompleks, vil kunne falle inn under andre ledd bokstav e.
- (37) Min konklusjon er etter dette at ankene over rettsanvendelsen ikke fører frem.

- (38) Jeg går nå over til påtalemyndighetens anke over den straff som er idømt B. Først ser jeg på spørsmålet om Bs forhold skal subsumeres under første eller andre straffalternativ i § 132a fjerde ledd. Etter første punktum er lengstestrafen for motarbeiding av rettsvesenet fengsel i fem år. Men dersom handlingen er utført under særdeles skjerpende omstendigheter, kan fengsel inntil ti år anvendes. Fjerde ledd tredje punktum lister opp momenter det særlig skal legges vekt på, og disse er lite aktuelle i vår sak, men oppstillingen er ikke uttømmende.
- (39) Som forsvarer i en alvorlig straffesak – som blant annet gjaldt befatning med 1,8 kg amfetamin – tok B under en pause i forhandlingene initiativ til at et viktig vitne i saken ble påvirket til ikke å møte og forklare seg. Han allierte seg med en kriminell person som han visste opererte som såkalt pengeinnkrever, var stor og kraftig og hadde tilknytning til MC-klubben X.
- (40) Etter mitt syn er det en særdeles skjerpende omstendighet at en forsvarer tar initiativ til å motarbeide rettsvesenet på denne måten. For at rettsvesenet skal fungere godt, må vitner og andre aktører i rettsaker beskyttes mot utilbørlig påvirkning. De profesjonelle aktører må bidra til at særlig vitner ikke blir utsatt for slik påvirkning. Når en forsvarer selv medvirker til utilbørlig påvirkning av et vitne, er det både svært skadelig for rettsvesenet og for allmennhetens tillit til at straffesaker gjennomføres på en betryggende måte.
- (41) Slik jeg ser det, kan det ikke i en sak som denne være avgjørende at A verken benyttet vold eller alvorlige trusler. Det særdeles skjerpende ligger i Bs rolle, ikke i de påvirkningsmidler som er brukt. Han visste dessuten ikke hvilken metode A ville benytte for å få D til å holde seg borte fra retten. B må derfor etter min mening dømmes etter § 132a fjerde ledd andre straffalternativ.
- (42) Sentralt ved straffutmålingen står spørsmålet om hvilken betydning det skal ha at strafforfølgningen av ulike grunner har tatt lang tid. Den straffbare handling fant sted i oktober 2001, og politiet avdekket straks forholdet. B ble imidlertid – av helt spesielle grunner, som ikke hadde med hans forhold å gjøre – først pågrepet og gjort kjent med mistanken mot seg i februar 2004. Siden den gang har det gått ytterligere tre år, blant annet på grunn av problemer med å få berammet saken og bruk av rettsmidler mot både prosessuelle avgjørelser og dommene i saken. Etter min mening kan verken B eller strafferettsapparatet i særlig grad klandres for den tid som har gått. Den omstendighet at saken har tatt nesten fem og et halvt år, må likevel få betydning for straffutmålingen.
- (43) Dersom man ser bort fra tidsmomentet, er det ikke tvilsomt at ubetinget fengselsstraff ville være den riktige reaksjon. Jeg er imidlertid enig med lagmannsretten i at tidsforløpet tilsier at fengselsstraffen nå gjøres betinget.
- (44) Spørsmålet om idømmelse av rettighetstap finner jeg noe mer vanskelig. Etter straffeloven § 29 nr. 2, slik den lød på tiden for den straffbare handling, kan den som kjennes skyldig i en straffbar handling, når allmenne hensyn tilsier det, idømmes tap av retten til å utøve virksomhet som han ved den straffbare handling har vist seg uskikket til eller må fryktes å ville misbruke, eller som i særlig grad krever allmenn tillit.
- (45) Dersom strafforfølgningen mot B hadde startet høsten 2001 og blitt avsluttet innen normal tid, finner jeg det klart at B skulle ha blitt fradømt retten til å drive som advokat

for en periode av to til tre år. Han har ved sin medvirkning til overtredelse av straffebudet om motarbeiding av rettsvesenet utvist dårlig dømmekraft og lav moral, noe som kan vitne om uskikkethet til å praktisere som advokat. Hensynet til den allmenne tillit står også sentralt.

- (46) På den annen side dreier det seg om en enkeltstående overtredelse av en forholdsvis uerfaren forsvarer for nesten fem og et halvt år siden. Hans advokatbevilling har ikke vært suspendert, og han har arbeidet som advokat i årene etterpå. Det ligger i sakens natur at den forbrytelse B har begått, er vanskelig å avdekke, men det er i alle fall ikke noe som tyder på at han i de over fem årene som har gått, på nytt har skjøttet sitt advokatverv på en måte som gjør ham uskikket.
- (47) På grunn av personlige forhold har tidsforløpet vært en ekstraordinær stor belastning for B. Disse forhold vil også føre til at belastningen ved å bli fradømt retten til å praktisere som advokat vil bli langt større for ham enn for andre som blir fradømt retten til å drive virksomhet. Etter en samlet vurdering finner jeg at rettighetstap ikke bør idømmes.
- (48) Jeg stemmer for denne

DOM OG KJENNELSE:

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt III, gjøres den endring at B dømmes for overtredelse av straffeloven § 132a bokstav a, jf. annet og tredje ledd, jf. fjerde ledd annet straffalternativ.
 2. For øvrig forkastes ankene.
- (49) Dommer **Bruzelius**: Jeg er kommet til at ankene ikke fører frem, og kan i det vesentlige slutte meg til det førstvoterende uttaler om ankene over rettsanvendelsen. I motsetning til henne finner jeg det imidlertid ikke riktig å subsumere Bs forhold under annet straffalternativ i § 132a fjerde ledd, som øker strafferammen til fengsel i ti år dersom ”handlingen [er] utført under særdeles skjerpende omstendigheter”.
- (50) Bakgrunnen for denne forhøyede strafferamme er at man ved mistanke om overtredelse av bestemmelsen skal kunne benytte ekstraordinære tvangs- og etterforskningsmidler som krever en strafferamme på fengsel i ti år eller mer, se Ot.prp. nr. 40 (1999-2000), side 91 og Innst. O. nr. 78 (1999-2000), side 12. Ved straffutmålingen i den enkelte sak vil det sjelden være aktuelt å gå utover den normale strafferammen på fengsel i fem år.
- (51) Spørsmålet om handlingen er utført under særdeles skjerpende omstendigheter, må avgjøres på grunnlag av en totalvurdering av den aktuelle handling. Som nevnt av førstvoterende, inneholder fjerde ledd tredje punktum en ikke uttømmende opplisting av momenter det skal legges særlig vekt på ved denne vurderingen. Forholdet i foreliggende sak omfattes ikke av momentene som er nevnt i lovteksten. Selv om opplistingen ikke er uttømmende, mener jeg at den likevel indikerer hva slags forhold lovgiver har ment skal omfattes av annet straffalternativ.
- (52) B har forsettlig motarbeidet rettsvesenet i en sak hvor han var oppnevnt som offentlig forsvarer. Den straffbare handlingen ble begått i pauser under ankeforhandlingen ved at

han ringte til domfelte A, og ba ham om å forhindre at et vitne møtte og forklarte seg under den pågående ankeforhandlingen. Det er utvilsomt en skjerpene omstendighet at en forsvarer motarbeider rettsvesenet på denne måten. Ut fra en samlet vurdering av handlingen finner jeg det likevel vanskelig å si at den ble begått under særdeles skjerpene omstendigheter. Jeg viser i denne forbindelse blant annet til at det var B som hadde tatt initiativ til å få vitnet til å møte, men som deretter ga kontrabeskjed. Selv om B ikke hadde kontroll med hvilke midler A ville benytte for å få vitnet til å unnlate å møte, må det legges vekt på at det i denne saken ikke ble fremsatt spesifikke trusler av noe slag. Det element av press som fører til at forholdet omfattes av § 132a, fulgte av situasjonen.

- (53) Jeg er enig i førstvoterendes syn på straffutmålingen, herunder spørsmålet om idømmelse av rettighetstap. På grunn av den lange tid som har gått siden det straffbare forhold fant sted, bør B ikke idømmes rettighetstap.
- (54) Dommer **Skoghøy**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Bruzelius.
- (55) Dommer **Gussgard**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Øie.
- (56) Dommer **Gjølstad**: Likeså.
- (57) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

DOM OG KJENNELSE :

1. I lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt III, gjøres den endring at B dømmes for overtredelse av straffeloven § 132a bokstav a, jf. annet og tredje ledd, jf. fjerde ledd annet straffalternativ.
2. For øvrig forkastes ankene.

Riktig utskrift bekreftes: